

УДК 339,9 (075,8)

Т.Л. Никитюк[□], В.П. Лещук

Львівський національний технічний університет

ЕТАПИ НАБЛИЖЕННЯ УКРАЇНИ ДО ЄС

У публікації виділено та охарактеризовано етапи наближення України до ЄС. Автором запропонована три етапна модифікована синтетична модель інновації в реалізації євроінтеграційних прагнень України. Запропоновано заходи щодо прискорення інтеграційних процесів.

Ключові слова: інтеграція, інновація, Україна, Європейський союз, транскордонне об'єднання, зона вільної торгівлі, асоційована участь.

V. Leschuk, T. Nykytyuk

THE STAGES OF APPROACHING OF UKRAINE ARE IN EU

In a publication the stages of approaching of Ukraine are distinguished and described in EU. Offered an author three stage is modified synthetic model of innovation in realization of eurointegration aspirations of Ukraine. Measures are offered in relation to the acceleration of integration processes.

Key words: integration, innovation, Ukraine, European union, transfrontal association, free trade zone, associated participation.

В.Ф. Лещук, Т.Л. Никитюк

ЭТАПЫ СБЛИЖЕНИЯ УКРАИНЫ С ЕС

В публикации выделены и дана характеристика этапов приближения Украины к ЕС. Автором предложена, модифицирована синтетическая модель инновации в реализации евро интеграционных стремлений Украины. Предложены мероприятия относительно ускорения интеграционных процессов.

Ключевые слова: интеграция, инновация, Украина, Европейский союз, трансграничное объединение, зона свободной торговли, ассоциируемое участие.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Україна вже багато років засвідчує незмінне прагнення інтегруватись до європейського економічного простору. Недивлячись на усі політичні та економічні перипетії останніх років зовнішня стратегія нашої

[□] В.П. Лещук, Т.Л. Никитюк

держави залишається незмінною та спрямована у бік інтеграційного вектору в Європу.

Вислів «Україна є європейською державою за визначенням» є цілком справедливим та закономірним. Об'єктивні чинники геополітичних переваг України складається найкращим чином для неї. У цивілізаційному та господарському відношенні наша держава є вигідною транзитною територією між Західною та Східною цивілізаціями, між європейською потребою і російською можливістю насичення попиту на енергоресурси тощо. Натомість, суб'єктивні чинники лише шкодять поступальному розвитку подій, основним з яких є відсутність консолідуючої національної ідеї в самій Україні.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. З проблем інтеграційного курсу України та її європейського спрямування проведено чимало як аналітичних так і політичних досліджень. Багато уваги цим питанням приділяє Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова, який відслідковує зміни ставлення української громади щодо зазначених проблем, а також В.Чалий публікує виважені аналітичні огляди [1]. Тривалі та ґрунтовні дослідження діяльності ТКС на кордоні України з ЄС проводять Єва Кіш[2] та О. Мікула [3]. Все ж можна зазначити, що незначний обсяг досліджень у напрямі визначення етапів євро-українських відносин та шляхів їх реалізації.

Цілі статті. Метою нашого дослідження є виділення етапів поступового зближення України з Європейським Союзом.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Амбіції ЄС та України щодо посилення відносин один з одним створили можливість вийти за межі співпраці й сягнути поступової економічної інтеграції та поглиблення політичного співробітництва. Європейська комісія заявляє, що Україна - це держава, яка є пріоритетним партнером ЄС у рамках [European Neighbourhood Policy](#) (Європейської політики сусідства (ЄПС)) та [Східного партнерства](#)[4].

На наш погляд, європейську інтеграційну спрямованість України доцільно розглядати як інноваційний процес, що лежить в основі формування стратегії розвитку держави в умовах глобалізації світогосподарських зв'язків. Якщо визначити європейський інтеграційний вектор як довгострокову стратегічну мету, то спосіб її

реалізації включатиме декілька взаємопов'язаних паралельно-послідовних кроків або таргетів.

Академік Інституту економіки НАН Білорусі П. Нікітенко у своїх дослідженнях виділяє три моделі інноваційних циклів, зокрема лінійну аналітичну модель, ланцюгову аналітичну модель та синтетичну, яка передбачає використання інтегрованої компонентної залежності [5]. Якщо в лінійній моделі спостерігається проста послідовність фаз, то в синтетичній їх просування одна за одною відбувається тільки на початковому етапі. Подальші процеси розвиваються паралельно, взаємно ускладнюються в наслідок наявності зворотних зв'язків, які створюють можливість розгалуження – тобто, виникають нові інноваційні можливості.

Реалізацію ідеї зближення України з ЄС може мати вигляд модифікованої синтетичної моделі інновації (рис.1).

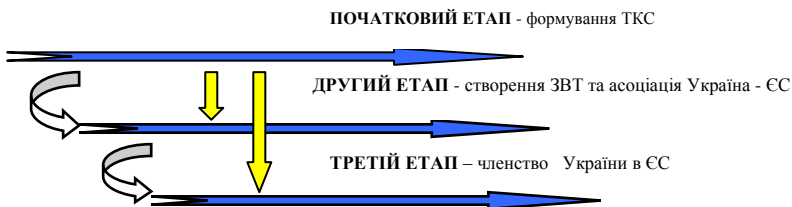

Рис. 1. Модифікована синтетична модель інновації

В даний час чітко можна окреслити саме три етапи поглиблення євро-української співпраці. Однак, згодом їх кількість може змінитися, можливо виникатимуть проміжні форми посилення співпраці або виникатиме потреба додаткових інтеграційних кроків.

Першим кроком практичного зближення України з країнами ЄС можна вважати розширення прикордонного та транскордонного співробітництва. Професор Д. М. Стеченко розглядає транскордонне співробітництво одночасно як «інтенсивне прикордонне співробітництво у всіх сферах життя» та господарську форму, яка «сприяє поживавленню регіонального розвитку, активному включенню країн у сучасний інтегрований світ»[6, с. 97].

Юридичним оформленням таких відносин стало формування транскордонних утворень на західних кордонах нашої держави.

Україна включилася у процес створення єврорегіонів на початку 1993 року і на даний час приймає участь у чотирьох: "Карпатський єврорегіон", "Буг", "Нижній Дунай" та "Верхній Прут". Президент Міжнародної асоціації інституцій регіонального розвитку (МАІРР) В. Пилипенко вважає, що транскордонне співробітництво є першим кроком до більш поглибленої європейської інтеграції України, оскільки практична реалізація планів приєднання нашої держави до ЄС залежить від компетенції та бажання вирішувати питання на місцях [7].

На думку Єви Кіш, транскордонне співробітництво не буде ефективним, якщо не супроводжуватиметься координацією програм; отже, збалансований розвиток прикордонних регіонів стає можливим тільки через вироблення спільних програм розвитку та створення передумов для здійснення „дзеркальних” проєктів. Це зумовлює потребу у виробленні вже в недалекому майбутньому спільного стратегічного документа, який би окреслював спільне бачення пріоритетів розвитку транскордонного співробітництва у триєдиній площині: Україна – Центральна Європа – Євросоюз. Перелічені геополітичні та інші позитивні зміни створюють, в основному, сприятливу для України ситуацію щодо подальшого вдосконалення транскордонного співробітництва із західними сусідами і ЄС в цілому для переходу до якісно вищого етапу співпраці [2].

Другий етап наближення України до ЄС тривалий час носив виключно теоретичний характер. Україна заявляла про своє бажання поглибити співпрацю з ЄС, євро спільнота не відмовляла, однак заявляла, про не відповідність нашої держави Копенгагенським критеріям вступу. Лише у березні 2007 р. євроінтеграція України стала набирати реальних обрисів. В цей час поживалися перемовини щодо [Угоди про асоціацію між Україною та ЄС](#) та укладання зони вільної торгівлі (ЗВТ).

Переговори протікали непросто і виявилися затяжними. У грудні 2011р. вдалося досягнути певного порозуміння. ЄС заявив про намір підписати та ратифікувати Угоду про асоціацію щонайшвидше. Однак, цей процес ускладнився цілою чергою перешкод, а саме:

- погіршенням господарської ситуації в Україні та ЄС, в наслідок дії світової економічної кризи;
- певним політичним напруженням в Україні, і доволі гострою реакцією на такі політичні негаразди з боку євроспільноти.

В грудні 2012 року Рада Європейського Союзу підтвердила намір ЄС підписати Угоду про Асоціацію, як тільки українська влада продемонструє рішучі дії та реальний прогрес у трьох важливих сферах: правові реформи, питання пов'язані з виборами, а також політично вмотивоване правосуддя.

Президент України 12 березня 2013 року підписав Указ «Про невідкладні заходи щодо європейської інтеграції України»[8]. 13 лютого 2013 р. Кабінет Міністрів України затвердив «План першочергових заходів щодо інтеграції України до Європейського Союзу на 2013 рік[9], який передбачає:

1) активізацію роботи з інституціями та державами - членами ЄС стосовно підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС;

2) продовження проведення консультацій з ЄС щодо тимчасового застосування положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС;

3) завершення роботи з підготовки до підписання тексту Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

4) забезпечення взаємодії з ЄС виконання Порядку денного асоціації Україна - ЄС з метою підготовки до реалізації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

5) завершення розробки та забезпечення реалізації плану заходів, спрямованих на удосконалення виборчого законодавства з урахуванням рекомендацій Місії ОБСЄ/Бюро з демократичних інститутів і прав людини (БДІПЛ) із спостереження за парламентськими виборами в Україні із залученням експертного та технічного потенціалу Ради Європи, ОБСЄ та ЄС.

6) розробка проектів нормативно-правових актів, необхідних для визначення національного механізму імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, зокрема: проекту Указу Президента України про національну систему координації діяльності з імплементації Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом; проекту акта Кабінету Міністрів України про затвердження програми з імплементації Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.

Саме 2013 рік можна, на наш погляд, розглядати як переломний з боку як української, так і європейської сторони, в напрямі поглиблення співпраці. Обидві сторони докладають багато зусиль щоб реалізувати можливість укладання угоди щодо асоціації Україна - ЄС. «Тут ніхто не виграє і не програє – програш буде для обох

сторін, коли ми не підпишемо угоду», - відповів Прем'єр-міністр України Микола Азаров на запитання угорським ЗМІ щодо реальності підписання Україною угоди про асоціацію з ЄС. «Це буде дуже серйозною поразкою, коли велика європейська країна з абсолютно надуманих причин не отримає право підписати цю угоду», - заявив Глава українського Уряду [10].

Висновки. Проведений аналіз етапів наближення України до ЄС, дозволяє стверджувати, що подальша реалізація євроінтеграційного вектору вимагає ряду взаємопов'язаних кроків:

– по-перше, перетворення ідеї європейської інтеграції України у консолідуючу національну парадигму;

– по-друге, перехід на державному рівні до реалізації поетапної синтетичної інноваційної моделі європейської інтеграції України;

– по-третє, посилення інформаційно-просвітницьких заходів спрямованих на формування сприятливої позиції українських громадян, як запоруки успішного просування співпраці Україна – Європейський союз;

– по-четверте, посилення заходів спрямованих на формування сприятливої позиції європейських народів щодо європеїзму українців, як запоруки успішного просування унії Україна – ЄС;

– по-п'яте, продовження координації господарської, політичної, соціально взаємодії між Україною та євроспільнотою.

1. Чалий В. Угода про асоціацію з ЄС допоможе Україні якнайкраще здійснити модернізацію / Центр Разумков // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.razumkov.org.ua/ukr/>
2. Кіш Єва. Проблеми транскордонного співробітництва України і Євросоюзу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.politik.org.ua/>
3. Мікула Н. Єврорегіони: досвід та перспективи / Н. Мікула. – Львів: ІРД НАН України, 2003. – 222 с.
4. Україна – ЄС. Політичні відносини. Представництво ЄС в Україні. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eeas.europa.eu/>
5. Никитенко П.Г. Обеспечение инновационного процесса - императив стратегии развития единого экономического пространства / П.Г. Никитенко // Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право): Наук. журнал. – Вип. 3 – 4 / Голов. Ред. О.П. Степанов. – К.: НАУ, 2004. – С.344.
6. Заблоцький Б. Ф. Регіональна економіка: навч. Посібник / Б.Ф. Заблоцький. – Львів: «Новий світ-2000». - 2007. – 548 с.
7. Єврорегіони на порядку денному європейських зустрічей на Поліссі // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pfirs.org/>
8. Президент України підписав Указ «Про невідкладні заходи щодо європейської інтеграції України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://india.mfa.gov.ua/>

9. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 лютого 2013 р. № 73-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/>
10. Непідписання угоди про асоціацію буде поразкою і для України, і для Євросоюзу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://india.mfa.gov.ua/>